

Sygn. akt I PZ 19/18

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lipca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa J. Z.
przeciwko A. Spółce z o.o. w B.
o ryczałt za noclegi,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 lipca 2018 r.,
zażalenia strony pozwanej i powoda na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 grudnia 2017 r., sygn. akt III APa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje
Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Powód J. Z. wniósł o zasądzenie od pozwanej A. Spółki z o.o. w B. kwoty 80.755 zł tytułem ryczałtu za noclegi za lata 2012-2014 wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z 22 lutego 2017 r., oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.717 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód był zatrudniony u pozwanej w okresie od 9 lipca 2011 r. do 14 marca 2015 r. na stanowisku kierowcy w transporcie

międzynarodowym i krajowym, w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie zatrudnienia w pozwanej Spółce powód wykonywał na jej rzecz kursy transportowe międzynarodowe, obejmujące terytorium państw Europy Zachodniej, poruszając się w pojedynczej obsadzie pojazdami ciężarowymi pozwanej marki [...] i [...] przeznaczonymi dla dwóch kierowców.

Według ustaleń Sądu pierwszej instancji, kierowcy zatrudnieni u strony pozwanej realizują noclegi w kabinach pojazdów. Samochody, którymi kierował powód, wyposażone były w dwa łóżka, ogrzewanie postojowe, klimatyzację wymagającą pracy silnika, zasłony, oświetlenie, schowki zewnętrzne i wewnętrzne oraz 25-litrowy baniak na wodę. Pojazdy te nie były wyposażone w bieżącą wodę, toaletę czy prysznic. Kierowca we własnym zakresie mógł doposażyć kabinę np. w sprzęt elektroniczny czy lodówkę. O miejscu zatrzymania się na nocleg decydował kierowca. Jeśli kierowcy zatrudnieni przez pozwaną zatrzymywali się na nocleg przy stacjach benzynowych, to korzystali odpłatnie z węzła sanitarnego, który się tam znajdował. Nie zdarzyła się sytuacja przedłożenia pracodawcy rachunku z tytułu noclegu poza kabiną. Pozwana Spółka dysponuje bazami noclegowymi z miejscami noclegowymi, kuchnią, toaletami i prysznicami. Bazy zlokalizowane są m.in. we Włoszech, Niemczech, Belgii oraz Wielkiej Brytanii. W czasie podróży służbowych zdarza się, że pracownicy korzystają z zapewnionego przez pracodawcę noclegu w kuszetkach pociągowych podczas transportowania pojazdu na platformie pociągowej.

Przed wyjazdem w podróż służbową kierowcom udzielane były zaliczki na wydatki gotówkowe związane z podróżą, a ponadto – po zgłoszeniu takiej potrzeby – kierowcy mogli otrzymywać dodatkowe zaliczki, które mogły być przekazywane za pośrednictwem innych kierowców. Pozwana nie wprowadziła limitów z tytułu używania paliwa w związku z uruchomieniem klimatyzacji.

W dniu 1 kwietnia 2012 r. powód podpisał oświadczenie, że zgodnie z art. 8 ust. 8 rozporządzenia 561/2006 z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego (Dz.U. UE L. z 2006 r., Nr 102, s. 1) dokonuje świadomego wyboru korzystania z homologowanego miejsca do spania, w które wyposażony jest pojazd, którym wykonuje transport drogowy.

W dniu 26 grudnia 2012 r. strony zawarły porozumienie zmieniające warunki umowy o pracę z 5 maja 2012 r. i zgodnie ustaliły, że w związku z wprowadzeniem nowego regulaminu wynagradzania z 16 grudnia 2012 r., od 1 stycznia 2013 r. będzie miał w ich relacjach zastosowanie regulamin wynagradzania z 16 grudnia 2012 r. Powód oświadczył, że zapoznał się z tym regulaminem.

W dniu 2 marca 2013 r. strony zawarły porozumienie zmieniające warunki umowy o pracę z 5 maja 2012 r. i zgodnie ustaliły, iż w związku z wprowadzeniem nowego regulaminu wynagradzania z 16 stycznia 2013 r., od 1 lutego 2013 r. będzie miał wobec nich zastosowanie regulamin wynagradzania z 16 stycznia 2013 r.

W dniu 23 czerwca 2013 r. strony zawarły kolejne porozumienie zmieniające warunki umowy o pracę z 5 maja 2012 r. i zgodnie ustaliły, że w związku z ustaleniem nowego regulaminu wynagradzania z 17 maja 2013 r., z dniem 1 czerwca 2013 r. będzie miał zastosowanie regulamin wynagradzania z 17 maja 2013 r.

W dniu 12 lipca 2014 r. strony zawarły porozumienie zmieniające warunki umowy o pracę z 5 maja 2012 r. i zgodnie ustaliły, że w związku z wprowadzeniem nowego regulaminu wynagradzania z 16 czerwca 2014 r., od 1 lipca 2014 r. będzie miał w ich relacjach zastosowanie regulamin wynagradzania z 16 czerwca 2014 r.

Oświadczeniem z 17 lutego 2015 r. pracodawca rozwiązał umowę o pracę z powodem z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia.

Zgodnie z § 9 ust. 1 regulaminów wynagradzania z 16 czerwca 2010 r., z 16 grudnia 2012 r. i z 16 stycznia 2013 r. pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, a w przypadku innych niż kierownicy pracowników również poza stałym miejscem pracy, przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową. Natomiast zgodnie z brzmieniem § 9 ust. 2 regulaminów wynagradzania kierowcom zatrudnionym w pozwanej Spółce ustala się następujące należności i warunki wypłacania diet z tytułu podróży służbowych poza granicami kraju: za każdą dobę podróży służbowej przysługuje dieta w pełnej wysokości 40 euro, a za niepełną dobę podróży przysługuje: do 8 godzin - 1/3 diety; ponad 8 godzin do 12 godzin - 1/2 diety; ponad 12 godzin przysługuje dieta w pełnej wysokości. Wypłata

należności z tytułu podróży służbowej nastąpi do 10-tego dnia następnego miesiąca po miesiącu, w którym złożono dokumenty do rozliczenia, przelewem na konto pracownika lub w kasie Spółki (§ 9 ust. 5 regulaminu wynagradzania). Tak samo należności z tytułu podróży służbowych zostały uregulowane w regulaminach wynagradzania z 16 grudnia 2012 r., z 16 stycznia 2013 r. i z 17 maja 2013 r.

Od 1 lipca 2014 r. pozwana dokonała zmiany w zakresie § 9 regulaminu wynagradzania, dokonując wyszczególnienia – w ramach należności z tytułu podróży służbowych – diety krajowej, diety zagranicznej oraz ryczału za noclegi. Początkowo obowiązująca powoda stawka diety, która obejmowała także koszty noclegu, wynosiła 40 euro, zaś po zmianach regulaminu wynagradzania suma obu świadczeń (diety i ryczału za nocleg) wynosiła także 40 euro.

Sąd Okręgowy – powołując się na art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1155), art. 77⁵ § 3-5 k.p., § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2013 r., poz. 167) oraz na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r., K 11/15 (OTK-A 2016, poz. 93) – oddalił powództwo w wyniku uznania, że podstawa prawna dochodzonego przez powoda roszczenia o zapłatę ryczałtów za noclegi została wyeliminowana *ex tunc* jako niezgodna z Konstytucją. Sąd Okręgowy szczegółowo przytoczył treść uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r., K 11/15. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, skoro podstawę prawną roszczenia powoda stanowiły przepisy uznane przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodne z Konstytucją, to brak jest obecnie podstawy prawnej do uwzględnienia tego roszczenia.

W wyniku uwzględnienia apelacji powoda, Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z 14 grudnia 2017 r., uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy w toku rozpoznania sprawy nie poczynił ustaleń pozwalających na wydanie merytorycznego rozstrzygnięcia, a zatem należało stwierdzić, że istota sprawy nie została zbadana.

Istota sporu w rozpoznawanej sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy uzasadnione jest roszczenie powoda – wykonującego u strony pozwanej pracę na stanowisku kierowcy w transporcie międzynarodowym – o zapłatę ryczału za noclegi za lata 2012-2014 wraz z ustawowymi odsetkami.

Sąd Apelacyjny powołał się na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 października 2017 r., III PZP 2/17 (OSNP 2018, nr 3, poz. 28), w którym stwierdzono, że pozbawienie mocy prawnej art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców przewartościowało sytuację prawną kierowców, nie jest jednak równoznaczne ze stwierdzeniem, że kierowcom transportu międzynarodowego (mającym status pracowników) nie przysługują należności z tytułu podróży służbowej, w tym z tytułu ryczału za noclegi. Po wyroku Trybunału Konstytucyjnego do pracowników-kierowców w transporcie międzynarodowym znajdują zastosowanie reguły rozliczenia podróży służbowej przewidziane w art. 77⁵ k.p. i rozporządzeniu wykonawczym wydanym na podstawie tego przepisu. Zastosowanie tego przepisu wynika z art. 5 k.p. i jego odpowiednika, czyli art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców. W konsekwencji w orzecznictwie Sądu Najwyższego uznano, że z punktu widzenia sądu rozpoznającego sprawę o zwrot kosztów noclegu w podróży służbowej kierowców oznacza to, po pierwsze, że u pracodawcy „prywatnego” ryczałt za nocleg może być w układzie zbiorowym pracy, regulaminie lub umowie o pracę ustalony na niższym poziomie niż w rozporządzeniu dotyczącym sfery budżetowej, po drugie, że sąd ma prawo (obowiązek) szacunkowo badać, czy przyjęty pułap ryczału daje kierowcy realną możliwość zaspokojenia potrzeb noclegowych w godnych i regenerujących warunkach. W razie stwierdzenia, że wyznacznik ten nie został zrealizowany, należy rozważyć, czy pracownik nabywa prawo do zapłaty. Przy ustalaniu należnej kwoty trzeba uwzględnić indywidualne okoliczności sprawy, a gdy ściśle ustalenie wysokości żądania nie jest możliwe lub nader utrudnione, sąd ma prawo skorzystać z rozwiązania przewidzianego w art. 322 k.p.c.

Sąd Apelacyjny podkreślił również, że w rozpoznawanej sprawie ani powód, ani jego profesjonalny pełnomocnik nie wskazali wprost podstawy prawnej zgłoszonego żądania, przy czym (zgodnie z art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c.) nie mieli takiego obowiązku. Wystarczające było dokładne określenie żądania oraz przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających to żądanie, co też zostało uczynione. Obowiązkiem Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie było – mimo wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r., K 11/15 – wszechstronne rozważenie okoliczności sprawy i ustalenie norm prawnych znajdujących zastosowanie do żądania powoda.

Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że wszystkie regulaminy wynagradzania obowiązujące u pozwanej w spornym okresie zawierały odesłanie do art. 77⁵ k.p. W związku z tym, mimo uznania, że art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców jest niekonstytucyjny, nadal istniała możliwość zastosowania do oceny żądań powoda art. 77⁵ k.p. na mocy odesłania zawartego w regulaminach wynagradzania. Tymczasem Sąd pierwszej instancji nie podjął nawet próby dokonania subsumcji, a w konsekwencji nie zbadał, czy w okolicznościach sprawy rzeczywiście zasły przesłanki uzasadniające uwzględnienie roszczenia powoda. Z tych przyczyn konieczne okazało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, ponieważ wydanie przez Sąd Apelacyjny wyroku co do istoty sprawy wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, co ograniczyłoby merytoryczne rozpoznanie sprawy do jednej instancji.

Według Sądu odwoławczego, przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy powinien ustalić normy prawne znajdujące zastosowanie do zgłoszonego roszczenia powoda i poczynić niezbędne ustalenia faktyczne pozwalające na dokonanie oceny, czy w okolicznościach sprawy żądania powoda są uzasadnione.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z 14 grudnia 2017 r. został zaskarżony zażaleniem wniesionym na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. przez obie strony – powoda i pozwaną Spółkę.

W swoim zażaleniu powód zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie, ponieważ brak było podstaw do wydania orzeczenia

kasatoryjnego. Powód zakwestionował pogląd Sądu Apelacyjnego, że konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości, ponieważ Sąd Okręgowy dokonał ustaleń w zakresie warunków noclegów powoda w kabinie pojazdu, czasu trwania podróży służbowych, uciążliwości warunków parkingowych oraz treści regulaminów wynagradzania. Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Podobnie pozwana Spółka zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 386 § 4 zdanie pierwsze k.p.c., przez jego błędne zastosowanie w sytuacji, gdy w sprawie nie zachodziła żadna z wymienionych w tym przepisie przesłanek uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, w szczególności nie doszło do nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy i wydanie wyroku nie wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...] oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oba zażalenia zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Rozważając charakter tego zażalenia, Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślił, że kontrola dokonywana w ramach tego środka prawnego powinna mieć charakter formalny, skupiający się na przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. Ponieważ zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest skierowane przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, przeto ocenie w tym postępowaniu zażaleniowym może być poddana jedynie prawidłowość

zakwalifikowania przez sąd odwoławczy określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej przez ten sąd podstawie orzeczenia kasatoryjnego. Ocena ta nie obejmuje natomiast zarówno merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak i prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się do kwalifikacji powstałej sytuacji procesowej w kontekście przesłanek z art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. Oznacza to, że Sąd Najwyższy sprawdza jedynie, czy rzeczywiście doszło do nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo czy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, ewentualnie czy w rachubę wchodziła podstawa nieważności postępowania. Tylko spełnienie lub niespełnienie tych przesłanek ma znaczenie w postępowaniu wywołanym wniesionym zażaleniem (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 czerwca 2014 r., III PZ 6/14, LEX nr 1486981; z 30 września 2014 r., III UZ 9/14, LEX nr 1515151; z 21 października 2014 r., III PZ 9/14, LEX nr 1532750; z 20 lutego 2015 r., V CZ 112/14, LEX nr 1677146; z 22 lipca 2015 r., I UZ 6/15, LEX nr 1767098; z 14 lipca 2016 r., II UZ 22/16, LEX nr 2080525).

Sąd drugiej instancji może na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że przepis ten nie statuuje obowiązku, a jedynie możliwość rozstrzygnięcia kasatoryjnego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 9 lipca 2009 r., II PK 311/08, LEX nr 533041; z 13 listopada 2002 r., I KKN 1149/00, LEX nr 75293; z 5 lutego 2002 r., I PKN 845/00, OSNP 2004 nr 3, poz. 46). Jest tak dlatego, że w systemie apelacji pełnej sąd drugiej instancji nie rozpoznaje apelacji, lecz sprawę, czyli ma wszelkie kompetencje (uprawnienia i obowiązki) sądu *meriti*. Rozpoznanie sprawy od początku przez sąd drugiej instancji nie oznacza przy tym pozbawienia stron jednej instancji merytorycznej.

Rozważając pierwszą z powołanych przesłanek wyroku kasatoryjnego sądu drugiej instancji (nierozpoznanie istoty sprawy), należy zauważyć, że Kodeks postępowania cywilnego posługuje się pojęciem „istota sprawy” w wielu miejscach i w różnych kontekstach normatywnych. O wdaniu się w spór lub złożeniu wyjaśnień

co do istoty sprawy jest mowa np. w art. 25 § 2, art. 202, art. 221, art. 1105 § 3, art. 1124 k.p.c., o odpowiedzialności co do istoty sprawy w art. 105 § 2 k.p.c., o orzekaniu (rozstrzyganiu, wyrokowaniu) co do istoty sprawy np. w art. 386 § 1 i 4, art. 393⁸ § 2, art. 398¹⁵, art. 412 § 3, art. 477¹⁴ § 2 i 3, art. 479³⁴ § 2, art. 518, art. 519¹ § 1, art. 521, art. 523, art. 524 § 1, art. 576 § 1 k.p.c., a o środku zaskarżenia co do istoty sprawy – w art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. Niekiedy - jak w art. 73 § 2 i art. 81 - Kodeks posługuje się zbliżonym znaczeniowo zwrotem „istota spornego stosunku prawnego”. Ten przegląd unaocznia, że ilekroć ustawodawca odwołuje się do „istoty sprawy”, zawsze nawiązuje do jej *meritum*, a więc do tych czynników postępowania, które warunkują orzeczenie o istocie żądań i twierdzeń stron. Rozpoznanie istoty sprawy jest więc pojęciem węższym niż rozpoznanie i rozstrzygnięcie w ogóle. Nie może być też utożsamiane ani kojarzone z rozpoznaniem tylko kwestii formalnoprawnych. Może ono bowiem oznaczać wyłącznie zbadanie materialnej (istotnej) podstawy żądania pozwu; a zatem, *a contrario*, nierozpoznanie istoty sprawy przez zaniechanie przez sąd tego właśnie badania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 marca 2015 r., III PZ 1/15, LEX nr 1665593; z 10 czerwca 2014 r., III PZ 6/14, LEX nr 1486981).

W orzecznictwie dotyczącym stosowania art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że „nierozpoznanie istoty sprawy” w rozumieniu tego przepisu polega na poprzestaniu na błędnym przyjęciu przez sąd pierwszej instancji przesłanki niweczącej lub hamującej roszczenie (prekluzja, przedawnienie, potrącenie, brak legitymacji, prawo zatrzymania itp.) albo na zaniechaniu zbadania (w ogóle) materialnej podstawy żądania, niezbadaniu podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia albo całkowitym pominięciu merytorycznych zarzutów pozwanego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 22; z 28 października 1999 r., II CKN 521/98, LEX nr 50700; z 28 listopada 2000 r., IV CKN 175/00, LEX nr 515416; z 8 listopada 2001 r., II UKN 581/00, LEX nr 567859; z 6 grudnia 2001 r., I PKN 714/00, OSNP 2003 nr 22, poz. 544; z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36, z glosą E. Rott-Pietrzyk; z 12 września 2002 r., IV CKN 1298/00, LEX nr 80271; z 2 października 2002 r., I PKN 482/01, LEX nr 577445; z 25 listopada 2003 r., II CK 293/02, LEX nr 151622; z 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635; z

17 kwietnia 2008 r., II PK 291/07, LEX nr 837059; z 11 sierpnia 2010 r., I CSK 661/09, LEX nr 737251).

Nie stanowi nierozpoznania istoty sprawy pominięcie niektórych dowodów, które mogły przysłużyć się do rozpoznania sprawy, lub nierozważenie wszystkich okoliczności faktycznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2011 r., III CSK 330/10, LEX nr 885041). Z tego względu wszelkie inne wady rozstrzygnięcia, dotyczące naruszeń prawa materialnego czy procesowego – poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości – nie uzasadniają uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Przenosząc powyższe ogólne uwagi na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że błędne jest stanowisko Sądu odwoławczego, jakoby Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego uznającego, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy, było stwierdzenie, że „po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15 odpadła materialnoprawna podstawa żądania zapłaty ryczałtów za noclegi, co powoduje konieczność oceny zasadności powództw przy uwzględnieniu innych okoliczności i innej podstawy prawnej”. Tymczasem odmienne stanowisko sądu drugiej instancji co do tego, którą normę prawną należy zastosować, nie świadczą o nierozpoznaniu przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, podobnie jak okoliczność, że sąd pierwszej instancji zastosował przepis uznany później za niezgodny z Konstytucją (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 listopada 2017 r., III PZP 9/17, LEX nr 2428248). W systemie apelacji pełnej, w którym sąd drugiej instancji suwerennie stosuje prawo materialne, może za podstawę rozstrzygnięcia przyjąć inne przepisy niż powołane przez sąd pierwszej instancji lub wskazane przez strony. Stąd nie ma jakichkolwiek przeszkód, aby sąd drugiej instancji dokonał oceny zasadności powództwa z uwzględnieniem skutków wynikających z wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Odmierna ocena prawna, nawet jeśli łączy się z potrzebą poczynienia uzupełniających ustaleń, nie upoważnia do przypisania sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy, a może jedynie dowodzić, że istota sprawy nie została rozpoznana prawidłowo. W takim zaś wypadku sąd drugiej instancji zobowiązany jest naprawić dostrzeżone wadliwości i należycie zastosować

prawo materialne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lutego 2018 r., IV CZ 108/17, LEX nr 2460474).

W zakresie drugiej przesłanki uchylenia wyroku (konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości) należy zauważyć, że Sąd pierwszej instancji zebrał materiał dowodowy, którego Sąd drugiej instancji w swoim wyroku nie dyskwalifikuje (nie przyjmuje założenia, że wszystkie dowody zgromadzone przed Sądem Okręgowym są zbędne do prawidłowego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy). Stan faktyczny został więc przynajmniej częściowo ustalony w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji (np. co do warunków noclegów powoda w kabinie pojazdu, czasu trwania jego podróży służbowych, warunków parkingowych oraz treści kolejnych regulaminów wynagradzania łącznie ze stawkami diet i ryczałtów za noclegi wynikającymi z tych regulaminów). Rozstrzygnięcie rozpoznawanej sprawy zależy w głównej mierze od zastosowania prawa materialnego (Kodeksu pracy, ustawy o czasie pracy kierowców, rozporządzeń wykonawczych dotyczących podróży służbowych, regulaminów wynagradzania obowiązujących u strony pozwanej). Oznacza to, że w rozważanym przypadku rozstrzygnięcie skupia się zasadniczo na wykładni prawa materialnego i jego subsumcji do stanu faktycznego, który został już w znacznej części ustalony (akta sprawy liczą cztery tomy). Jeżeli nawet Sąd Apelacyjny uznał, że jest on niewystarczający do wyjaśnienia spornych okoliczności i wymaga uzupełnienia (przeprowadzenia nowych dowodów albo uzupełnienia lub ponowienia już przeprowadzonych), to nie jest to podstawa do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 394¹ § 1¹ k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c.).